

Vladan Hodulák

SVĚTOVÁ EKONOMIKA

Tato prezentace je určena výhradně pro studenty kurzu *Mezinárodní ekonomické vztahy MVZ141* na FSS MU v akademickém roce 2018/2019. Jakékoliv nakládání s prezentací pro jiné než studijní účely v tomto kurzu je zakázáno

Světová ekonomika

- **Světová ekonomika** – hospodářské vztahy mezi aktéry (lidé, firmy aj.) podléhajícími různým politickým organizacím (státy, kmeny) a vztahy přímo mezi politickými organizacemi
- Pravidla fungování národní a mezinárodních ekonomik se do jisté míry liší
- Organizace hospodářství
  - Hierarchický × decentralizovaný systém
  - Stát × trh

Dlouhodobé trendy SE od 16. stol.

- Technologický pokrok
- Rostoucí propojenost mezi jednotlivými oblastmi světa a růst vzájemné závislosti
- Prohloubení mezinárodní dělby práce
- Kapitalistický výrobní způsob – růst produktivity, dynamika změn, nevyváženost, krize
- Globalizace – růst pohybu zboží, služeb a kapitálu (lidí), vznik světového trhu
- Integrace, regionalismus

Vznik světové ekonomiky

- Vznik SE v 19. stol, únik z Malthusiánské pasti
- Růst efektivity zemědělství
- Populační růst , demografický přechod
- Technologická revoluce
  - Rozvoj dopravy a využití energií
  - Tovární výroba
- Rozvoj průmyslu, později služeb (ASI – SIA)
- Spor o příčiny
  - Rozvoj nových institucí, organizace produkce na základě trhu (Benátky, Holandsko, Británie) , politika laissez faire
  - Mezistátní soupeření, národní projekt výstavby hospodářství, kolonialismus

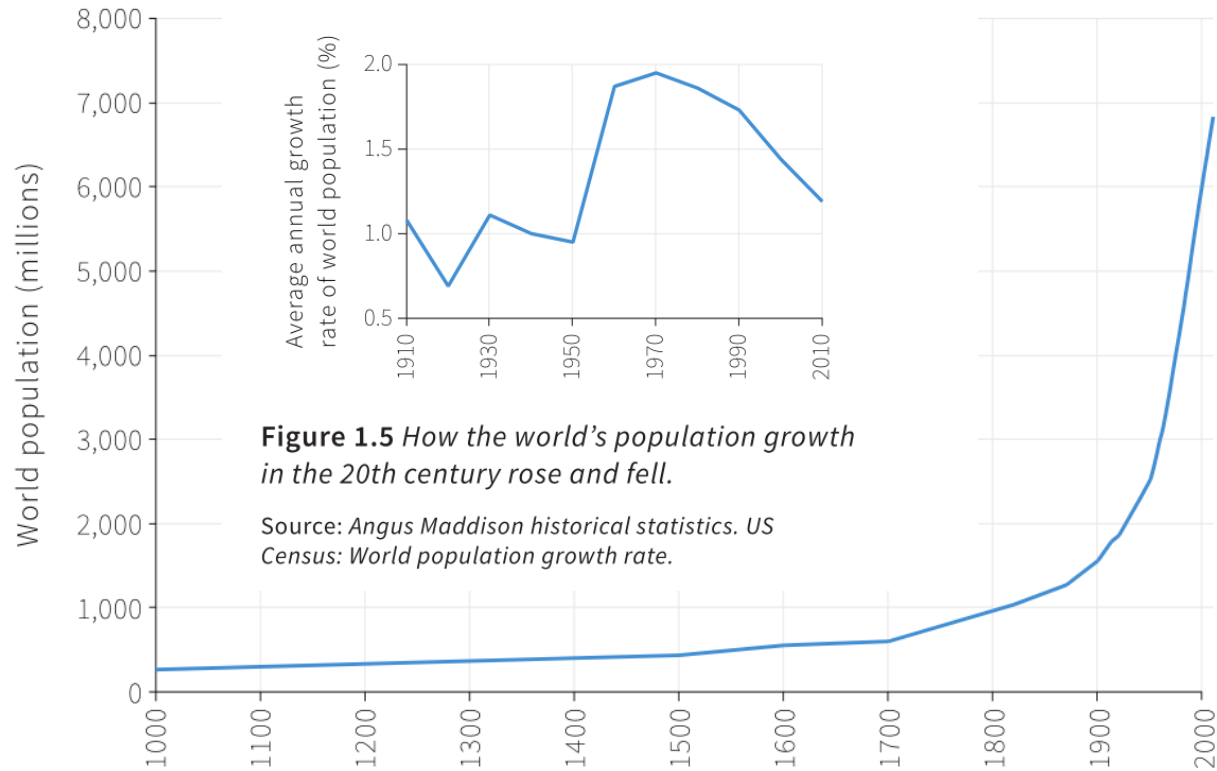
Proměna světa

	0	1000	1820	2000
HDP	103	117	694	33 726
Populace	231	268	1 041	6 000

HDP: miliardy 1990 USD

Populace: miliony

Populační růst

Figure 1.5 How the world's population growth in the 20th century rose and fell.

Source: Angus Maddison historical statistics. US Census: World population growth rate.

Figure 1.4 World population (1000-2010).

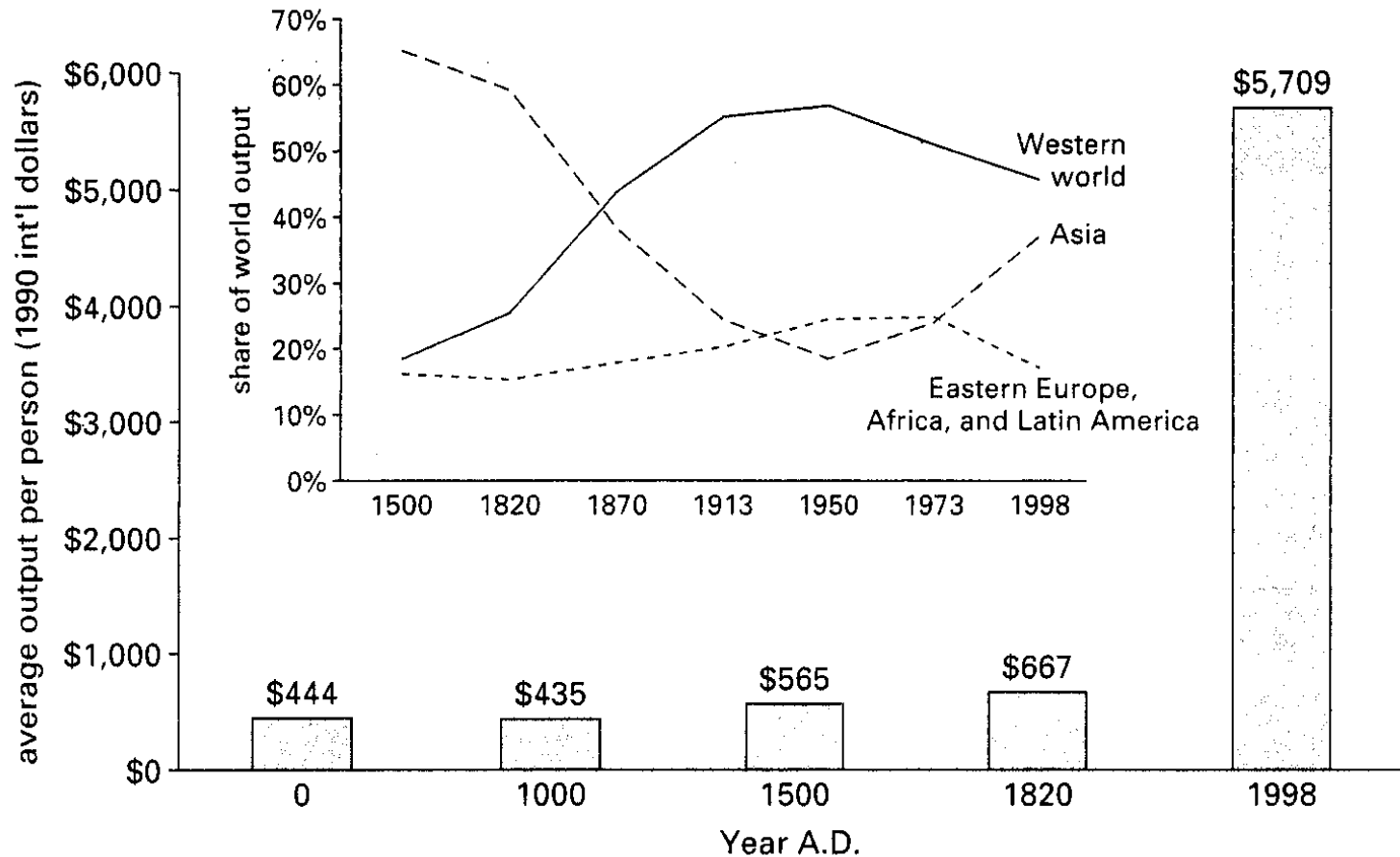
Source: Maddison, Angus. 2015. 'Statistics on World Population, GDP and Per Capita GDP, 1-2008 AD.' Accessed June 2015, and US Census Bureau. 2015. 'International Programs, International Data Base.' Accessed June 2015.

Dynamika západu

Podíl na světovém produktu v procentech

	1000	1500	1820	2000
Western Europe	8,7	17,9	23,6	20,6
Western offshoots	0,7	0,5	1,9	25,1
Japan	2,7	3,1	3,0	7,7
Asia (exc.Japan)	67,6	62,1	56,2	29,5
Latin America	3,9	2,9	2,0	8,7
EE + USSR	4,6	5,9	8,8	5,3
Africa	11,8	7,4	4,5	3,1

Produkce ve světě

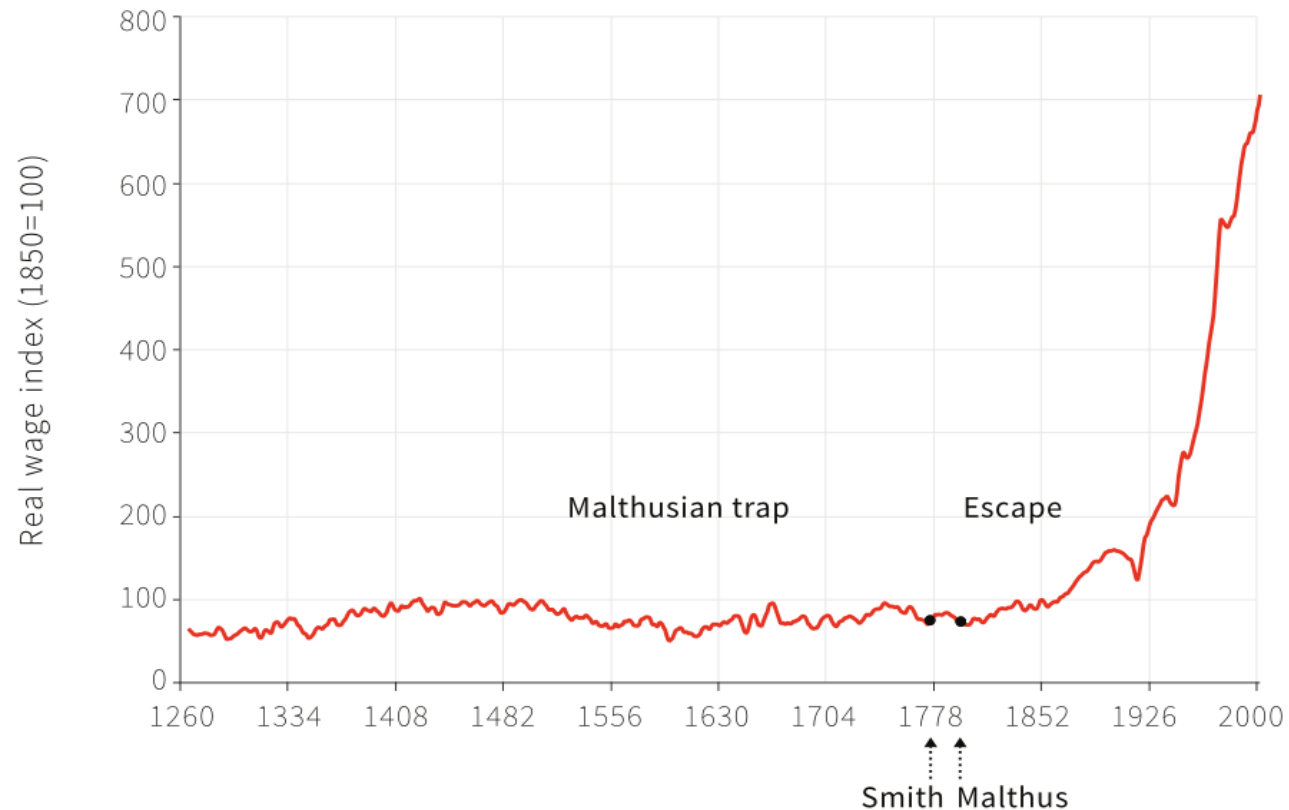

Změna životní úrovně

Příjmy na obyvatele v dolarech roku 1990

	0	1000	1820	2000
Western Europe	450	400	1 232	17 921
Western Offshoots	400	400	1 201	26 146
Japan	400	425	669	20 413
<u>Group A</u>	443	405	1 130	21 470
Latin America	400	400	665	5 795
SSSR and Eastern Europe	400	400	667	4 354
Asia (ex. Japan)	450	450	575	2 936
Africa	425	416	418	1 368
<u>Goup B</u>	444	440	573	3 102
<u>World</u>	444	435	667	5 709

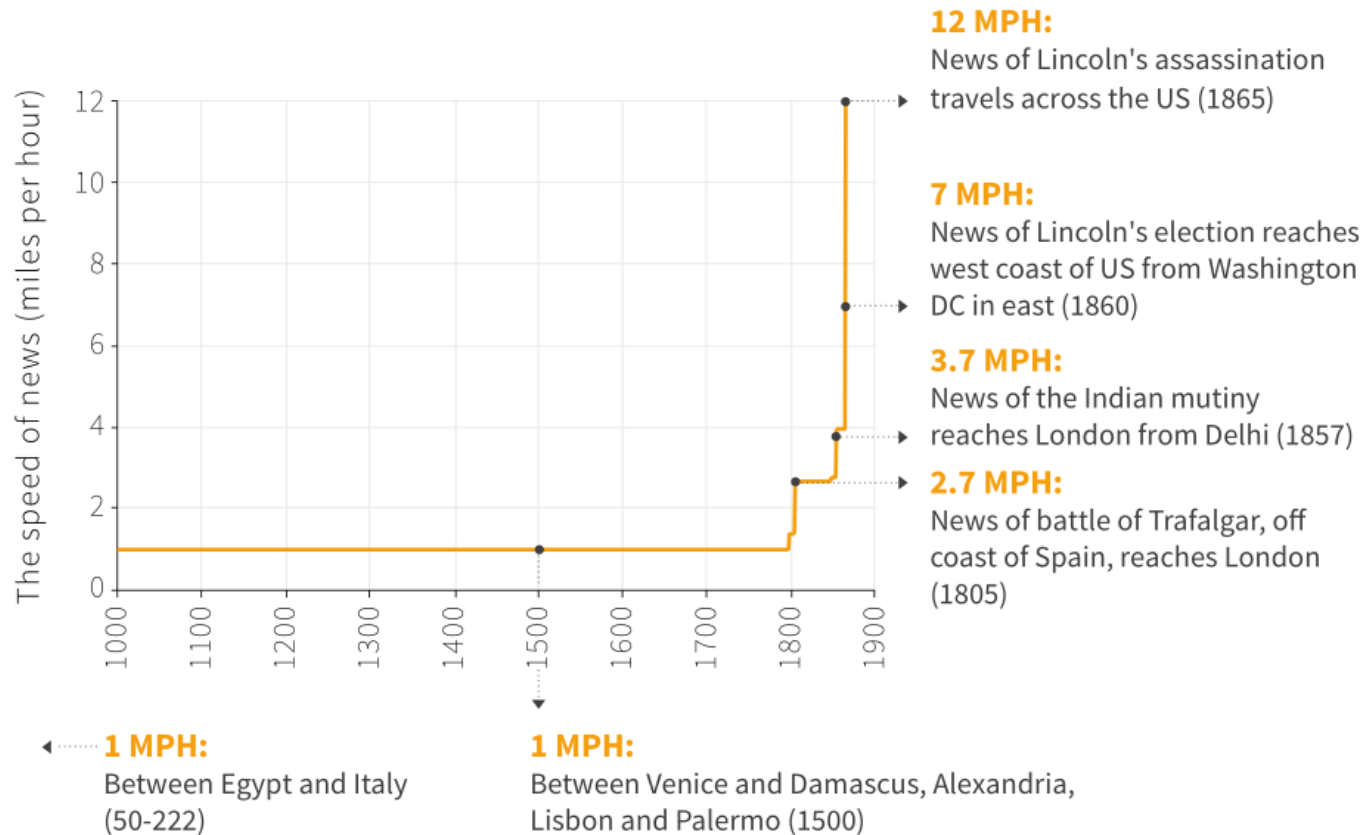
Změna životní úrovně

Figure 2.1 Real wages over seven centuries: Craftsmen (skilled workers) in London (1264-2001)

Source: Methods used for calculating the data are covered in: Allen, Robert C. 2001. 'The Great Divergence in European Wages and Prices from the Middle Ages to the First World War.' *Explorations in Economic History* 38 (4): 411-47.

Technologický pokrok

Figure 1.3 *The speed at which information travelled (1000 to 1865).*

Source: Tables 15.2 and 15.3 from Clark, Gregory. 2007. *A Farewell to Alms: A Brief Economic History of the World*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Formování světové ekonomiky (cca 1500 – 1870)

- Svět před rokem 1492
- Zámořské objevy
- Evropská expanze
- Kolonialismus a koloniální dělba práce
- Průmyslová revoluce
- Napoleonské války
- Vznik světové ekonomiky

První globalizace (1870-1914)

- Od 1860 liberální systém mezinárodních ekonomických vztahů
- Vznik světového trhu a světové ceny
- Jednotná, silně diferenciovaná tržní ekonomika
- Od 1880 návrat protekcionismu
- Finanční krize
- Snahy o přerozdělení světa

Meziválečný vývoj světové ekonomiky (1919-1939)

- Napětí mezi vítězi a poraženými
- Od 1929 velká hospodářská krize
- Rozvrat mezinárodního měnového systému
- Paralýza mezinárodních obchodních vztahů
- Realizace modelu plánované ekonomiky

Internacionalizace

Poměr vývozu a dovozu k HDP u vybraných zemí

	1913	1950	1973	1987	2013
Francie	30,9	21,4	29,2	34,8	47,6
Německo	36,1	20,1	35,3	46,8	75,7
Japonsko	30,1	16,4	18,2	16,1	28,3
Nizozemí	100	70,9	74,8	86,5	161,4
Británie	47,2	37,1	37,6	42	47,2
USA	11,2	6,9	10,8	15,2	24,8
Průměr	42,6	28,8	34,3	40,2	64,2

Poválečný vývoj světové ekonomiky (1945-1971)

- Vznik socialistické ekonomické soustavy
- Dekolonizace – početná skupina rozvojových zemí
- Dramatický nástup Japonska, rychlá obnova západoevropských ekonomik– tři centra SE
- Období nejvyššího růstu, snižování příjmových nerovností uvnitř států
- Ekonomická integrace (GATT, IMF, EHS), státní zásahy do ekonomiky, rozvoj MNC

Období strukturálních krizí a nového protekcionizmu

(1971-1989)

- Rozpad Bretton-woodského měnového systému
- Surovinová a potravinová krize
- Ropné šoky
- Dlužnická krize, růst nezaměstnanosti a inflace
- Vyčerpání dynamiky socialistického bloku
- Nástup neoliberalismu

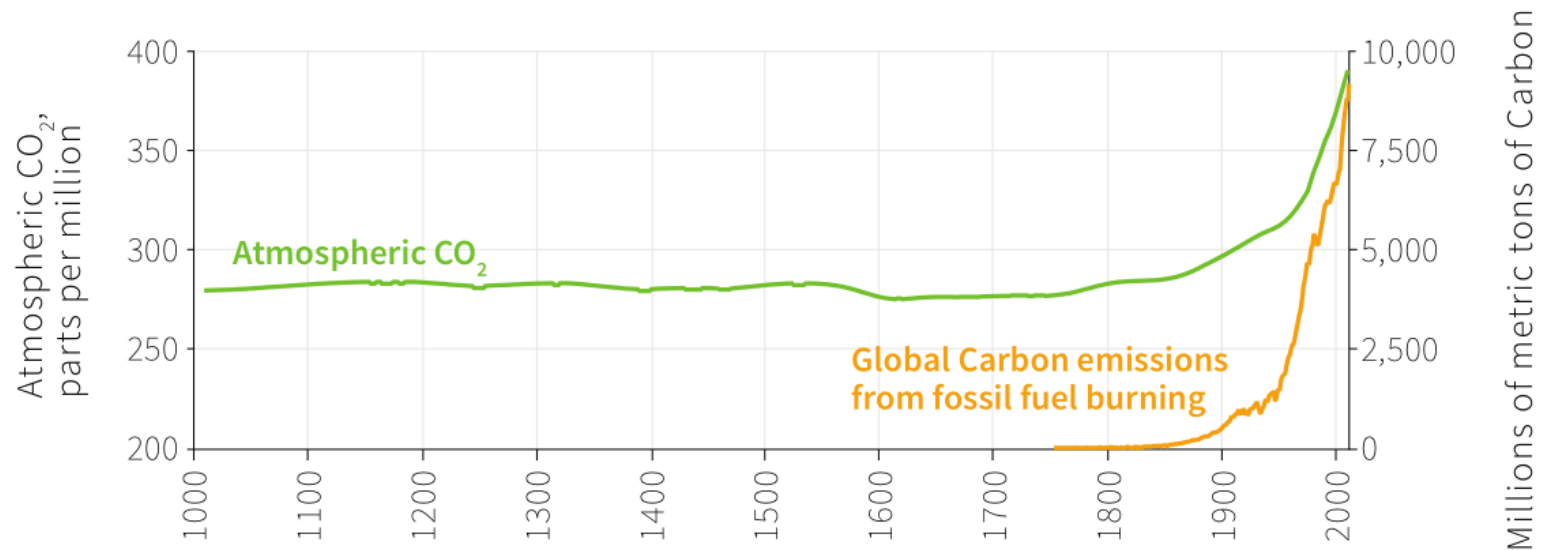
Do roku 2008 (neoliberalismus)

- Rozpad socialistické soustavy
- Úspěšný rozvoj nově industrializovaných zemí
- Ekonomický pokles a následný rozvoj v transformujících se zemích
- Reflexe globalizace (snaha o globální management)
- Nerovnoměrnost regionálního vývoje
- Prohlubování regionální integrace
- Pokusy o rychlejší liberalizaci světového obchodu (WTO 1995)
- Měnové a finanční krize (Mexiko 1994, Rusko 1998, Asie 1997, Argentina 2003)

Problémy současné SE

- Populační exploze
- Vyčerpání zdrojů
- Devastace životního prostředí
- Klimatické změny
- Nárůst nerovnosti
- Růst hospodářské nestability
- Globální finanční krize
- Vyčerpání pozitiv z rozvoje otevřené SE?

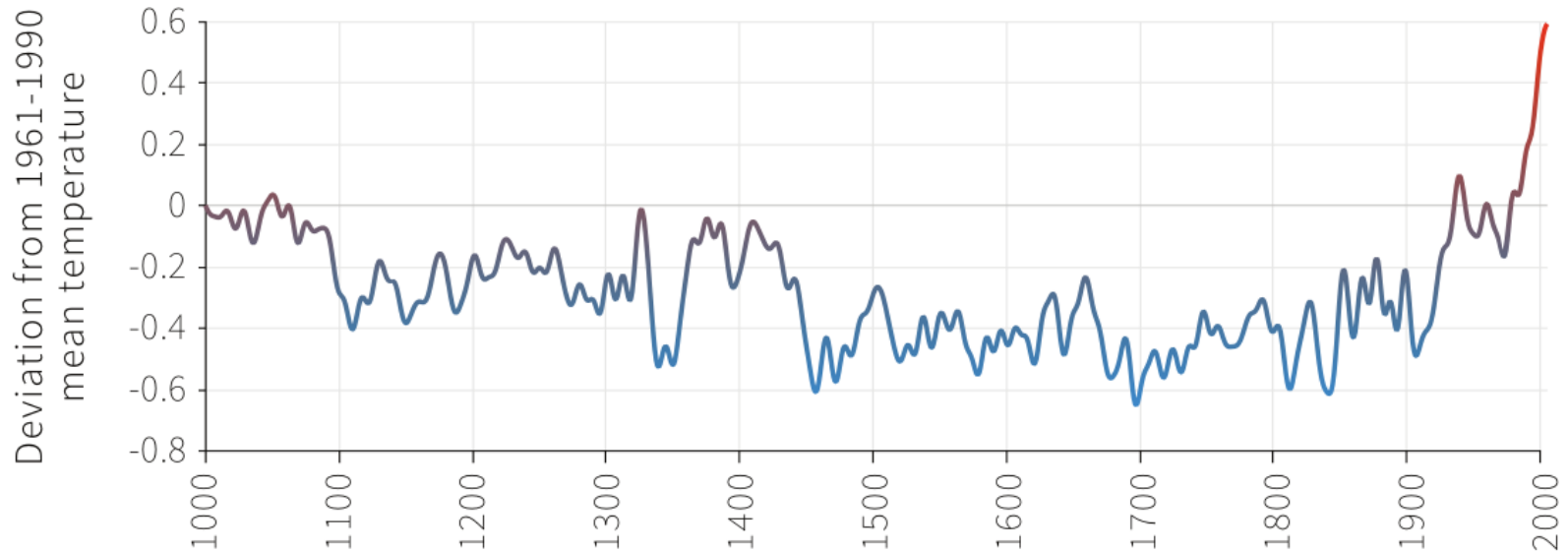
Klimatická změna

Figure 1.7a Carbon dioxide in the atmosphere (1010-2010) and global carbon emissions from burning fossil fuel (1750-2010).

Source: Years 1010-1975: Etheridge, D. E., L. P. Steele, R. J. Francey, and R. L. Langenfelds. 2012. 'Historical Record from the Law Dome DE08, DE08-2, and DSS Ice Cores.' Division of Atmospheric Research, CSIRO, Aspendale, Victoria, Australia. Years 1976-2010: Data from Mauna Loa observatory. Boden, T. A., G. Marland, and R. J. Andres. 2010. 'Global, Regional and National Fossil-Fuel CO₂ Emissions.' Carbon Dioxide Information Analysis Center (CDIAC) Datasets.

Klimatická změna

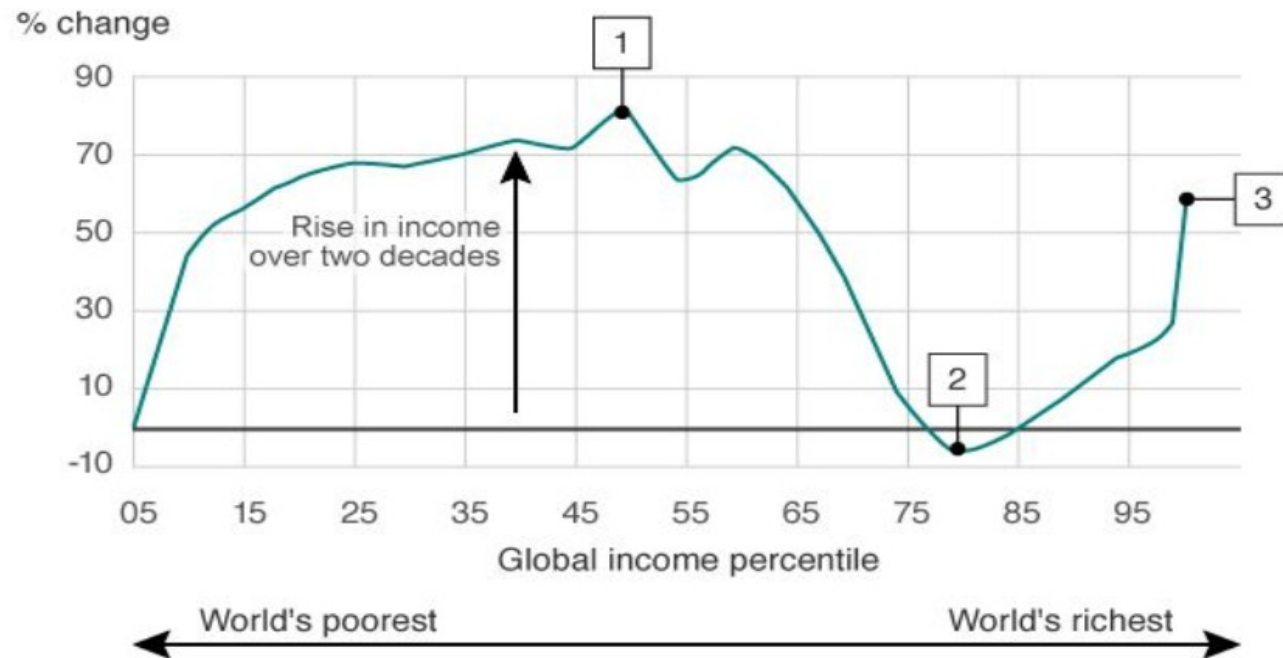

Figure 1.7b Northern hemisphere temperature over the long run (1000-2006).

Source: Mann, M. E., Z. Zhang, M. K. Hughes, R. S. Bradley, S. K. Miller, S. Rutherford, and F. Ni. 2008. 'Proxy-Based Reconstructions of Hemispheric and Global Surface Temperature Variations over the Past Two Millennia.' *Proceedings of the National Academy of Sciences* 105 (36): 13252-57.

Druhá globalizace a růst příjmu ve světě

Change in real income between 1998 and 2008

Source: Branco Milanovic, *Global Inequality: A New Approach for the Age of Globalization*

BBC

1. Middle classes in countries such as China, India and Brazil
2. Lower earners in countries such as the USA and UK
3. The richest individuals around the globe

Tempo hospodářského růstu v jednotlivých regionech

	1000 1500	1500 1820	1820 1870	1870 1913	1913 1950	1950 1973	1973 2000
WE	0,30	0,41	1,65	2,10	1,19	4,81	2,11
Western Offshoots	0,07	0,78	4,33	3,92	2,81	4,03	2,98
Japan	0,18	0,31	0,41	2,44	2,21	9,29	2,97
Asia (ex.Japan)	0,13	0,29	0,03	0,94	0,90	5,18	5,46
LA	0,09	0,21	1,37	3,48	3,43	5,33	3,02
EE + USSR	0,20	0,44	1,52	2,37	1,84	4,84	-0,56
Africa	0,06	0,16	0,52	1,40	2,69	4,45	2,74
World	0,15	0,32	0,93	2,11	1,85	4,91	3,01

Země v noci

